

разбере, защото сам за себе си бе най-неразрешимата загадка.

И за критиците, съвременници и следходници, основната загадка си остава Яворовото страдание. Страданието като познание е от основните теми във всички изследвания върху мита. Каква е тайната на Яворовото страдание - страдание заради себе си или заради другите; страдание за родината или в името на човешкия род изобщо? Кой са изворите на това безгранично велико страдание, по думите на Б. Пенев, за което "нашето време бе сяпо". Защо именно той, най-субективният наш поет, доби ореола на национален мъченик? Ето и някои от догадките, изцяло в митологизиращ регистър. Според д-р Кръстев истинската действителност в Яворовата поезия са кошмарите на нощта, гатанките на битието, ужасът на самотността, осъзнатите напразни копнения за свръхземна чистота: "И търся. И в страдание живот се изхаби,/ да търся - все страданието, боже би". Яворовият метежен дух безпощадно руши всяка илюзия, всяка фалшиво идеализиране. Вред съзира той маска и в страха си не остава неразрушен или поне неразяден от съмнение нито един благороден порив. Затова тъмната, непрогледна нощ става основна метафора на неговия живот. Страданието у Яворов не е физическата интервенция на социума, то идва от подсъзнателните сфери на съзнанието, от скорпионите на съмнението. Основателно някои изследвачи определят Яворов като поет на срутването и вика - един от вечните пътници в търсене на вътрешното равновесие, поставил в основите на словото страданието на човека.

Модерната философия твърди, че вечната, същностната истина е парадоксална. Парадоксът, респ. митът (защото митичното е парадоксално) избликва в точката на събиране на вечността и историчността, на крайното и безкрайното, надеждата и отчаянието, трансрационалното и рационалното, неизказуемото и езика. Сигнал до края на земната граничност, Яворовият лирически аз не можа да хармонизира, да съедини "тукашния" и "отвъдния" свят. В отсамното той осъзна човешкото безсилие пред злото, преживя върху си грубото и вулгарното; кръвосмесителния брак на честта и позора, на всички истини-лъжи. В този кошмарен свят на сенките даже най-ближният остава поданик на тоталната другост - маска, сфинкс. Яворовият човек е носител на екзистенциалното прозрение, че познанието неизменно отвежда към ново фундаментално разочарова-